

Heybeliada Sanatoryumu Nedir?

Yıllarca süren savaşların ve kitlesel göçlerin neden olduğu yoksulluk ortamında daha da yayılan verem hastalığının o yıllarda etkili bir ilaç tedavisi bulunmuyordu. Temiz bir hava ve kuvvetli bir gıda desteği, dönemin en iyi tedavi şekliydi. Bu amaçla, o zamanki adı ile “*Sıhhiye ve İctimai Muavenet Vekâleti*” olan Sağlık Bakanlığı, Türkiye’de kurulması planlanan ilk sanatoryum için, İstanbul Heybeliada’da Çamlımanı’nın çevresindeki, dik yamaçlardan denize bakan, çam ağaçlarının çevrelediği, temiz havalı Yeşilburun bölgesini ve burada bulunan, “*Muhacirin İdaresi*” tarafından işgal edilmiş bir binayı uygun gördü. Uzun uğraşlardan sonra *Muhacirin İdaresi*’nden geri alınan iki katlı yapının tamiratının ardından Heybeliada Sanatoryumu’nun açılışı 01.11.1924 günü yapıldı. 1924 yılında hasta kabulüne başlayan sanatoryumun üst katında biri kadınlara, diğeri erkeklere ayrılan sekizer yataklı iki koğuş vardı. Alt kat ise idare ile hekim ve memurların ikametine ayrılmıştı. Sanatoryumun sınırları zaman içinde genişletildi, yeni yapılar yapıldı ve 1939 yılına gelindiğinde yatak sayısı 370’e ulaştı. Ekmeğin karneye bağlandığı 2. Dünya Savaşı’nın zor koşullarında Değirmen-tepe mevkiinde yeni bir pavyon yapılarak mevcut yatak kapasitesine 232 yatak daha kazandırıldı. Tüm bu yapılara ek olarak 1954 yılında rehabilitasyon merkezi ve aynı yıl hemşire okulu faaliyete geçirildi.

Verem ile savaşta çığır açan, on binlerce hastanın tedavi edildiği, yüzlerce uzmanın yetiştiği, binlerce akciğer ameliyatının yapıldığı sanatoryum; cerrahi, KBB ve diş servisleri; bakteriyoloji-biyokimya, röntgen, patoloji-sitoloji ve solunum fonksiyon laboratuvarları; eczanesi; yardımcı hemşire okulu ve rehabilitasyon tesisleri ile tam donanımlı bir göğüs hastalıkları ve göğüs cerrahisi eğitim ve araştırma hastanesi olarak uzun yıllar hizmet verdi. Heybeliada Sanatoryumu’nda İsmet İnönü, Rifat Ilgaz, Ece Ayhan gibi isimler de tedavi edildi.

1999 depremi sırasında binalarda hasarlar meydana geldi. Oluşan hasarlara karşın can kaybı olmayan hastanede hastalar bahçelere taşındı ve geçici bir süre hasta bakımları bahçede yapıldı. Depremde hasar gören iki binanın bakım görmesi için gerekli olan finansman *İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası* tarafından karşılandı.

Sanatoryum, neoliberal sağlık politikalarına direnemedi. Hastayı “müşteri” olarak gören “sözde sağlık reformu” öncesi tüberküloz; ‘devletin bakmakla yükümlü olduğu bir hastalık’ olarak kabul edilip hastanenin yakıt, gıda, elektrik, su masrafları Sağlık Bakanlığı tarafından ödenirken, yeni sağlık politikası sonucu hastane kendi ihtiyaçlarını kendi döner sermaye gelirinden karşılamak zorunda bırakıldı ve yeni sisteme uyum sağlayamayan hastane maddi sıkıntı çekmeye başladı. Yeterince “paralı müşteri” bulamadığı için kâr edemeyen diğer sağlık kuruluşları gibi, deniz yoluyla ulaşımın zorluğu da bahane edilerek; Sağlık Bakanlığı’nın 01.08.2005 tarihinde onayladığı bir kararla, Heybeliada Sanatoryumu Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nin kapatılmasına karar verildi. Kadroları ve tıbbi donanımları Süreyyapaşa Göğüs Kalp ve Damar Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne nakledildi. Kapatıldığı tarihlerde 100 kadarı doktor ve hemşire olmak üzere, 250 personeli ve 660 yatak kapasitesi olan bu emektar hastane 30.09.2005 tarihi itibarıyla kapılarını kapattı.